

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 30. НОВЕМБРА 1894.

ГОД. XIX.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 11.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Извлази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду сваког дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ИЗВЕШТАЈ

ПРИВРЕМЕНЕ УПРАВЕ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА О СТАЊУ И РАДЊИ
СРПСКЕ НАРОДНЕ ПОЗОРИШНЕ ДРУЖИНЕ.

Славна скупштина!

По уобичајеном начину част је привременој управи поднети извештај о радњи и стању српске народне позоришне дружине, и то од 22. јуна 1893. до 2. јуна 1894.

У Митровици је завршила позоришна дружина из својих представа 21. јуна 1893. После приказа „Задужбнине цара Лазара“, отпразнили су честити митровчани жицом поздрав писцу, Милораду П. Шапчанину, овог садржаја: „Очарани, одушевљени, занесени, усхићени овдашњим приказом твоје светле „Задужбнине“, кличемо ти од свег срца: да те Бог поживи дugo и много на дику и попос наше позоришне књижевности, на чист и славу српског позоришта! Живо днични сине рода свога, речити гласниче српске славе и велчине!“

На тај лепи поздрав одговорио је Милорад П. Шапчанин овако: „Колико сте ви били задовољни с мојом „Задужбном“, ја сам још више био обрадован и одликован валим топлим поздравом. Ја сам својим спевом жеleo изнети пред данашње доба светле и велике спске из наше прошлости. Ако сам у томе успео, добит је и моја и ваша. Ваша чиста и патриотска срца сведочанство су, да спев налази одзива и да је задахнут осећањима оних Срба, који се истинито одушевљавају својом народношћу и својом вером“.

Из Митровице је дошла позоришна дружина у Руму, и ту се бавила од 22. јуна до 10. августа 1893. За то време давала је 27 представа, једну свечану представу - у славу рођендана његовог ц. и кр. Апостолског Величанства краља Фрање Јосифа I., приредила је „беседу“ и певала је у цркви. У Руми је било

сувишка 150 фр. 10 н., а на томе се има захвалити месном позоришном одбору, а нарочито својском заузимању месног позоришног благајника Мише Торђевића Господара, који тај посао врши већ 25 година, савесно, тачно и ревносно. Нека му Бог да здравља и дуга века да би могао још двадесет и пет година послужити нашем позоришту, и нека му је овде изречена јавна захвалност на похвама раду му!

Из Руме дошла је позоришна дружина у Ст. Пазову, ту је провела време од 11. августа до 9. септембра 1893., давала је 17 представа, појала је у цркви у Ст. Пазови, и на захтевање у лепој цркви оближњег села Војке. У Ст. Пазови имала је цела позоришна дружина бесплатан стан. Лепа примера о томе, да се много може само кад се озбиљно хоће, дао је је председник месног одбора у Ст. Пазови Никола Петровић, коме се једино може захвалити, што је у тако малом месту могло бити сувишка од 64 фр. 67 н. Дај Боже, да му се у пример угледају и други, па ће одмах нестати страховања за опстанак нашег позоришта.

Из Ст. Пазове дошло је наше позориште у Вуковар, ту се бавило од 10. септембра до 20. октобра, и за то време давало је 21 представу и једну свечану представу: „Задужбину цара Лазара“ у славу додаска Његове Светости патријарха српског Георгија, који је у пратњи великог жупана, поджупана и целе свите своје дошао у позориште и при kraју представе управитељу изјавио, да га је представа потпуно задовољила. Други дан, приликом освећења храма божјег, појала је позоришна дружина о служби божјој наизменце са вуковарским певачким друштвом, па је и ту умиљним и складним појањем својим образ себи осветила. „Srpske novine“,

што налазе у Вуковару, попратиле су сваку представу и изјавиле су своје потпуно признанје, што је свака представа без разлике ишла „лако, глатко, складно и заокружено на потпуно задовољство позоришне публике, „која је сваком даном пропливом изјављивала своје допадање,“ игри наших глумача, који су „сви редом и старији и млађи, вољно и заносно вршили поверење им задатке.“ „Срби се одиста могу подичити са својом честитом народном позоришном дружином, која, и што се игре глумачке и доброг владања и лепог светског певања и црквеног појања тиче, заслужује оно признанје, које јој се на све стране по српству указује!“ Карактеристично је за вуковарске прилике да се у месном позоришном одбору налазило и Хрвата и Израелјана, те је тако цело грађанство, без разлике вере и народности, било запитеровано за наше позориште. Тако и ваља! Сви спновци ове наше свима нам драге домовине ваља сваку прилику да употребе, треба да прораде сложно, да ускрсне стара њубав и слога између Срба и Хрвата, а не да подстигнемо један другог на мржњу и да сејемо семе раздора“.

Из Вуковара преселила се позоришна друžina у Осек. Ту је давала 17 представа, и то 14 у доњој вароши у касни, а 3 у горњој вароши у позоришту у оне дане, кад немачко тамо стално позориште није представљало. Да се још која представа више могла дати у горњој вароши у позоришту, било би и приход, у пркос великим трошковима, много већи, ма да и овако можемо бити задовољни, јер је сувишак изнео 252 фр 22 н.

Што је такав леп успех постигнут може се захвалити у првом реду напорном раду позоришне друžine, која је за дадесет и осам дана дала 17 представа, па гђи Ани Ђурђевићки и г. Васи Муачевићу, председнику месног позоришног одбора, од којих је свак учинио што је год могао, да наше позориште што боље прође у Осеку. На том њиховом својском заузимању изјавио им је управитељ нашег позоришта лично своју најтоплију захвалност, а врсна родољупка гђа Ана Ђурђевићка и честити родољуб г. Васа Муачевић обрадовали су управника обећањем, да ће се они постарати, да омогуће долазак нашег позоришта у Осек ако не сваке, а оно бар сваке друге године и на дуже време, и то, да се дају

представе у горњој вароши у позоришту, а тек позндано у доњој вароши.

У Осеку је прављено и укусно, лепо, и сјајно хисторијско одело од кадифе златом и сребром богато искићено са прибором заједно, а набављено је и оружје. И на томе имамо много захвалити г. Васи Муачевићу, који је при набављању свега тога кредитом својим притео у помоћ народном позоришту. Нека му је на томе изречена овде јавна захвалност.

„Die Drau“ и „Slawonische Presse“, немачки политички листови, који у Осеку излазе, доносили су општре критике о представама нашег позоришта и увек су с највећом похвалом изражавали се о игри наших глумача и глумица, називајући их готово све редом, правим уметницима. Шта више писле су те немачке новине тако далеко, да су игру неких наших глумача и глумица упоређивале са игром глумача „бечког бургтеатра“, а о складном скупном приказу говориле су, да их игра нашег глумачког особља опомиње на игру чувених некад „Мајнингеноваца“. Кад тако похвално пишу страни листови о нашим глумцима, ми се томе можемо само радовати, веселити се и поносити се, да не мора увек бити лоше, што је наше.

Из Осека дошла је позоришна друžina у Сомбор, ту се бавила од 19. новембра до 26. децембра 1893. и за то време давала је 20. представа. По извештајима, који су наши листови доносили о бављењу позоришне друžine у Сомбору, „сомборска публика била је потпуно заловољна и са представама и с репертоаром и с игром наших глумача, који су јако напредовали у својој глумачкој уметности од оно доба, од када су последњи пут били у Сомбору. Друžina је сада записта веома згодно састављена. Поред старих, опробаних снага има доста и млађих, који из дана у дан лепо напредују у приказивачкој вештини. Велика је добит по наше позориште и Стеван Дескашев, који је вештачким и лепим певањем својим мањом задобио сомборску публику и тако ређи очарао је. У оштре певање иде сада да већ не може боље бити: види се, да друžina има свога сталног коровођу, који је обучава у певању. За то се и допадају публици комади с песмама. И ново, хисторијско српско одело веома је бо-

тато украшено златом и сребром, а зготвљено је лепо и укусно".

Наши позоришни дружини завршила је у Сомбору из својих представа са веома сјајним и уметничким и материјалним успехом. О уметничком приказу позоришних дела изражавали су се веома повољно и похвално и сомборски мађарски листови, а материјални успех превазишао је свако надање: постигнут је сувешташ од 400 фор. 94 нов. Управитељ нашег позоришта изјавио је у име позоришта најтоплију благодарност родољубивој публици сомборској, која је без разлике различитих политичких и локалних странака обилатом посетом позоришних представа и на делу сјајно засведочила, да јој опстанак и напредак народног позоришта зависи на срцу лежи. Тако исто изјавио је управитељ и у завршној седници месног позоришног одбора захвалност одбору на ревносном му заузимању, а месни позоришни одбор захвалио је управитељу на бризи и старању му око унапређења те наше народне просветне установе. Уједно је одбор узео на пријатно знање изјаву начеоника позоришног дра Лазе Станојевића, који је дошао број у Сомбор, да врши надзор над позоришном дружином, и који је том приликом захвалио месном позоришном одбору, што се тако својски заузео за наше позориште. Месни позоришни одбор у Сомбору донео је и ту похвалну одлуку, да позориште од сад сваке године на једно шест недеља дође у Сомбор, и то једне године у јесен, а

друге почетком фебруара, да би тако могло очувати право, које Сомборцима по уговору са варошом припада у погледу бесплатног уживања варошког позоришта.

Из Сомбора дошла је позоришна дружина у Сентомаш, ту се бавила од 22. децембра 1893. до 3. фебруара о. г. и за то време давала је 23 представе и приредила опроштајно вече. На жалост морамо признати, да овом приликом није било оног старог пожртвовања и одушевљења, којим је наше позориште до сад дочекивано у Сентомашу. Садањи дочек број је само слабачак одејај прећашњег на далеко чувеног блеска, који није само очаравао, него и загревао груди и срца позоришне дружине, и ујемчавао опстанак нашег позоришта, те грдним жртвама установљене мисле нам установе народне. Политичне размирице, друштвене зајевице, породичне несугласице и различите друге јавне незгоде и неприлике много су до принеле у овај мајк томе, да је у Сентомашу изнео дефицит 1075 фор. 78 нов. Неколико родољуба обећали су, да ће они, чим настану згоднија времена, прионути око тога, да подмирје тај дефицит, коме ћеш у аналпма нашем позоришту узаман тражити равна. Кад може Панчево преко 1200, а Нови Сад до 1000 фор. давати годишње потпоре нашем позоришту, ваљда ће се моћи и у Сентомашу скupiti ако не већа, а оно бар толика свата, којом ће се загладити Ѣага, која је тим дефицитом нанесена некад дичном Србобрану!

(Српшиће се.)

ИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Српска народна позоришна дружина) завршила је рад свој у Вршцу, где се бавила од 9. октобра до 9. новембра о. г. За то време давала је 21 представу и суделовала на концерту, што га је 10. новембра о. г. приредила тамошња „Српска добротворна женска задруга“ у корист сиромашње деце, која у школу иде а нема зимњег одела. Из Вршца је дошла позоришна дружина у Панчево и ту је почела представљати 12. новембра о. г. Судећи по претплати, која износи на 12 представа 1684 фор. а. вр., имаће паше

позориште и овога пута у Панчеву лепа сувешташ. Камо наше лепе среће, да се свако место наше угледа у Панчевцу, којима, што се правог српског родољубља тиче треба тражити пару у Српству. Из Панчева ће наше позориште, према приликама, ићи или у Земун, или у В. Бечкерек, или у Нови Сад. Све стоји до тога хоће ли и кад ће бити готово ново позориште у Новом Саду. С тога и води управа нашем позоришта преговоре и са Земуном и са В. Бечкереком за случај, да позоришна дружина не узмогне из Панчева доћи управо у Нови Сад, где већ три године дана није била.

ПОЗОРИШТЕ.

(Чувени глумац Коклен) напустио је „француско позориште“ и прешао је у позориште „Renaissance“ којим управља чувена Сара Бернхартова. Управа „Comédie Française“ подигла је тужбу против свог дугогодишњег „панионара“. „Figaro“ прича о том случају: Приликом неке неприлике предао је био Коклен оставку, која му је дата под условом, да не сме иза тога глумити ни на једној париској ни икојој француској позорници. Поншто је Коклен навршио 20 година службе на заводу, исплаћено му је 250.000 франака, који су му припадали. После тога отишао је Коклен. После 3 године дана вратио се у Париз и ступи опет међу чланове „Comédie Française“, али не као „sociétaire“, већ као једноставан „pensionnaire“ (члан без права на део од добитка), па поче свој нови рад у Сардуову „Thermidor“ и остале три године у истом заводу. Тада пође по други пут у Америку, а вративши се приказивао је у једном француском купалишту, премда је још увек трајала забрана, да не сме ни на једној париској ни на икојој позорници покрајинској у француској приказивати. Управа, Comédie Française“ онда му је опростила, али сада ће подићи тужбу ради отштете.

(Кинеско позориште у Берлину.) Ових дана приспела је у Берлин „царска кинеска дворска глумачка дружина из Пекинга“, која од 1. октобра приказује неке кинеске комаде. Дружина стоји под вођењем царског интенданта, „мандарина“ са драгим каменом, првеним гомбама и једнооким пауновим пером“, а има у њој 36 чланова, међу њима само једна жена, јер женске улоге приказују младићи. Дружина та приказује класичне драме и комедије из кинеске књижевности. Особито су богате опреме и декорације. Костими су од најдрагоценје кинеске свиле, везени златом и сребром. Исто су тако драгоценни реквизити, оружје, уреси, знакови, а све је удешено верно према добу, у ком се збива радња комада. Колико је вредна та цела опрема, може се знати по томе, што је француска царинарница у Марсељу тражила 40.000 франака царине при изкрцавању те глумачке дружине.

СРПСКО НАРОДНО ПОВОРИШТЕ

(Рачунски извештај о примању и издавању
српске народне позоришне дружине у Сентомарашу
од 21. децембра 1893. до 4. фебруара 1894.)

Приложение:

Претплата на 12 представи	800—
„Краљевић Марко и Арапин“ (ван претплате)	114·20
„Јабука“ (ван претплате)	79·60
„Вечити закон“ (у претплати)	22·30
„Брачна срећа“ (у претплати)	21·30

„Немања“ (ван претплате)	175·30
„Протекција“ (у претплати)	9·20
„Позоришно дело“ у претплати	17·60
„Задужбина цара Лазара“ (ван прет)	122·—
„Циганин“ (у претплати)	48 10
„Риђокоса“ (ван претплате)	82·—
„Досадан свет“ (у претплати)	17·70
„Зец“ (у претплати)	38·80
„Милош Обилић“ (ван претплате)	76 40
„Расцикућа“ (у претплати)	55·—
„Максим Црнојевић“ (ван претплате)	36·40
„Марија кћи шуковније“ (у претплати)	19 —
„Неће варошанку“ (у претплати)	17·80
„Раденичка побуна“ (ван претплате)	47·40
„Границари“ (ван претплате)	35 70
„Дон Цезар од Базана“ (у претплати)	21·—
„Мајка“ (у претплати)	41·90
„Шокица“ (ван претплате)	57·40
„Бурађ Бранковић“ (ван претплате)	74·66
Опроштајно вече	91·40
Чист губитак	1075·78
<hr/>	
Укупно	3198·88

Издавање: -

Путни трошак и дневнице позоришне	
дружине од Сомбора до Сентомаша	322·40
Плата дружине за 45 дана	2430·45
Разни ситни трошкови	63·59
Фурману за летве	3·14
За прављење бине Вад Андрашу	40.—
Фрањи Козловићу за реквизите	12·70
Филипу Јакову за дрва	28—
Рапу за музику	73—
Мозеру	6·35
Послужитељу	4—
Гардероберци	23—
Рачун Ј. Теофановића	15·13
За штампу објава под. Браћи М. Поповића	60—
Вад Андрашу за летве	12·80
Фризеру	11—
Реквизите	4·60
Рачун Шаце Манојловића	30 30
Рачун Милана Ђ. Манојловића	53·37
Рачун Јоце Радосављевића	5·06
Укупно	3198·88

У Сентомашу, 5. февраля 1894.

Овај смо рачун прегледали, с прилозима сравнили и у свему га у реду нашли.

Вељко Загорица, с. р. *Озрен Загорица, с. р.*
главни благајник. неровоба.

Чланови одбора:

Стеван Ђунђерски, с. р. Младен Гавански, с. р.
Огњен Заселник, с. р.

Издаје управа споменар позоришта